

Tkachenko T.P.

candidate of economic sciences, assistant professor NTUU «KPI»

Mosiondz O.B.

student FMM NTUU «KPI»

THE PROBLEMS OF DEVELOPMENT OF ENTERPRISE IN UKRAINE

The problems of development of enterprise in Ukraine are described in the article. Basic problems which restrain development of enterprise are outlined, the reference ways of decision of these problems are offered.

Keywords: enterprise, government support, government policy.

Шевчук Н.А.

к.е.н., доцент НТУУ «КПІ»

Фещенко Д.М.

студент ІЕЕ НТУУ «КПІ»

ПИТАННЯ ЯКОСТІ В УПРАВЛІННІ ПРОМИСЛОВИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

В статті обґрунтовано системний підхід до управління та запропоновані шляхи досягнення високої якості продукції на промислових підприємствах в умовах відкритого ринку, які використовуються країнами Заходу, США, Японії і інших розвинених країнах.

Ключові слова: підприємство, якість, продукція, стандарти, конкуренція, ринок, підхід, система, управління.

Вступ. В умовах відкритості до світового ринку перед вітчизняними підприємствами найгостріше постає проблема реалізації потенціалу конкурентоспроможності. В останні роки вітчизняні промислові підприємства почали розвиватися в умовах ринкового регулювання економіки. У ситуації, що склалася, промислові підприємства мають можливість самостійно приймати рішення по багатьом питанням виробничо-господарської діяльності. Отримавши при цьому ряд ступенів свободи – самостійне визначення цін, формування витрат, регулювання обсягів випуску продукції і її асортименту, підприємства зіткнулися з ризиком неспроможності і банкрутства. Цей ризик пов'язаний в першу чергу з тим, що вітчизняні промислові підприємства не мають відповідних знань і досвіду, щоб розробити стратегію розвитку, сформулювати політику в галузі маркетингу, фінансів, інвестицій. Ці чинники негативно впливають на

конкурентоспроможність промислових підприємств – в результаті вироблена продукція не знаходить збуту на ринку і підприємства зазнають збитки.

Постановка задачі Знайти шляхи покращення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на світовому ринку товарів та послуг. В основі дослідження системний підхід до управління якістю продукції на промислових підприємствах.

Результати дослідження. Конкурентні переваги промислового підприємства виражаються в першу чергу в перевазі його продукції над продукцією підприємств-конкурентів. Вивчивши існуючі підходи до вирішення цього питання, ми зробили висновок, що конкурентоспроможність продукції в умовах ринкової економіки визначається тріадою: якість, ціна і термін доставки [1]. Ми хочемо відмітити тісний взаємозв'язок цих трьох ринкових показників. Ціна і терміни постачання певною мірою є характеристиками якості продукції, оскільки вони забезпечують доступність продукції споживачеві на ринку. Доступність, як важливий показник якості продукції, ми можемо розглядати в двох аспектах – фізичному і соціально-економічному. Перший характеризується можливістю споживача скористатися потрібною йому продукцією в тому місці і у той час, де і коли йому це необхідно. Цей аспект є віддзеркаленням логістичного принципу «just-in-time». Соціально економічний аспект визначається співмірністю вартості продукції на ринку і купівельною спроможністю населення і юридичних осіб. Тут вирішального значення набуває ціна продукції.

Таким чином, аналіз ринкової ситуації дозволяє нам зробити висновок, що в умовах жорсткої конкуренції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках важливого значення набувають питання, пов'язані з якістю [2]. Елемент якості продукції є основою «піраміди якості», яка зображено на рис 1 :

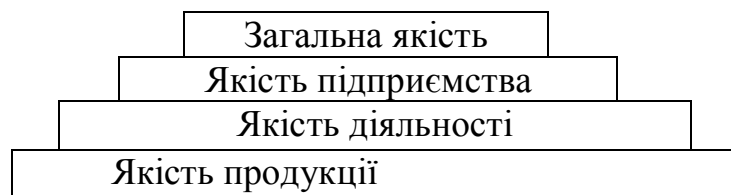

Рис. 1. Піраміда якості

Елемент «загальної якості», розташований на вершині піраміди, ми можемо співвіднести з категорією «якості життя». Тенденції, що з'явилися на початку ХХІ ст. у сфері виробництва і споживання, дозволяють зробити висновок про формування так званого «споживчого суспільства». Його еволюцію найкраще відображає еволюція підходів до оцінки якості в економіці розвинених країн :

- якість продукції як відповідність стандартам.
- якість продукції і стабільність виробничих процесів.
- якість продукції, процесів, діяльності як відповідність ринковим вимогам.

- якість як задоволення вимог і потреб споживачів і службовців.
- якість як задоволення вимог і потреб суспільства, власників (акціонерів), споживачів і службовців, тобто усіх зацікавлених сторін.

Сьогодні політика промислових підприємств в галузі якості визначається вимогами і потребами усього суспільства. Промислові підприємства розвинених країн вже протягом довгого часу орієнтуються на концепцію соціально–етичного маркетингу, який вимагає обліку інтересів не лише окремих споживачів вироблюваної продукції, але і усього суспільства в цілому. Підхід до управління якістю з позиції інтересів суспільства дозволяє зробити висновок про необхідність забезпечення такої складової якості, як екологічність виробів і технологій. Нині співтовариство економічно розвинених країн розглядає екологічність як ще один основний елемент конкурентоспроможності промислового підприємства і його продукції. Екологічна складова якості забезпечує:

- збалансоване економічне зростання при збереженні ресурсів;
- дія загального закону збільшення потреб;
- об'єктивні тенденції самозбереження.

У зв'язку з цим ми пропонуємо враховувати у конкурентоспроможності продукції чинник екологічності: якість і екологічність, ціна і термін доставки.

Значущість вищеперелічених чинників підтверджується тим, що конкурентоспроможність і лідерство на міжнародному ринку мають промислові підприємства, що надають питанням якості первинне значення. До таких підприємств в першу чергу відносяться промислові підприємства Західної Європи, США, Японії [3]. Вітчизняні промислові підприємства прагнуть досягти техніко-економічного рівня світових лідерів у відповідних галузях промисловості.

Досягнення цієї мети неможливе без реформування вітчизняних підприємств, спрямованого на їх реструктуризацію, поліпшення управління, підвищення ефективності виробничої діяльності, поліпшення фінансово-економічних результатів діяльності. Вимоги міжнародного ринку визначають якість як основну рушійну силу реформування промислових підприємств.

Основною стратегічною метою вітчизняних промислових підприємств є підвищення конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринках. Розробка і реалізація стратегії управління якістю є умовою перспективного розвитку промислового підприємства [4]. У системі стратегічного планування при переході до вищих рівнів ієрархії відбувається зміщення діяльності по управлінню якістю від контролю і відбракування готової продукції на виході виробничого процесу до виявлення і усунення причин виникнення низької якості продукції на етапі виготовлення, а потім до запобігання низькій якості і його безперервного поліпшення за допомогою моделювання вхідних об'єктів і процесів до виготовлення продукції. Запобігання, а не усунення, дефектів і безперервне вдосконалення якості продукції – це принципи, що лежать в основі концепції тотального управління якістю (TQM). Ця концепція орієнтує задоволення потреб

підприємства шляхом залучення усіх зацікавлених сторін в процес управління якістю.

Основні принципи концепції тотального управління якістю знайшли віддзеркалення в серії стандартів ISO 9000:2000. Міжнародні стандарти ISO розглядають системний підхід до управління якістю і принцип безперервного вдосконалення систем управління якістю як основні чинники, які забезпечують безперервне поліпшення якості продукції і успішний розвиток промислового підприємства [5].

Важливим елементом сучасної системи управління якістю є закладений в ній механізм самоудосконалення. Безперервне вдосконалення якості продукції може забезпечити тільки система, що самостійно розвивається в часі.

У структурі системи управління якістю можна виділити пасивний і активний аспекти, яка зображена на рис. 2.

Пасивний аспект – стабілізація якості – включає дії, що забезпечують досягнення запроектованої якості. Основна частина дій із забезпечення якості реалізується більшою мірою системою управління, чим технічною (технологічною) системою.

Активний аспект – вдосконалення якості – включає дії, що ведуть до підвищення рівня запроектованої якості. Основна частина дій з вдосконалення якості виконується як технічною (технологічною) системою, так і системою управління.

Рис. 2. Структура системи управління якістю

У стандарти ISO 9001:2000 включені вимоги до управління ресурсами, включаючи людські ресурси, інформацію, інфраструктуру і робоче середовище. Існує недолік вітчизняних діючих систем управління якістю – нераціональне використання ресурсів. Проблема використання ресурсів відноситься до першочергових завдань, що вирішуються у рамках сучасних систем управління якістю. Ефективне використання ресурсів надає вітчизняним підприємствам реальну можливість зниження витрат на виробництво високоякісної продукції і, отже, забезпечує ним конкурентні переваги на ринку.

Системний підхід до управління якістю дозволяє поліпшити результати виробничо–господарської діяльності промислового підприємства, не лише підвищуючи якість вироблюваної продукції, але і регулюючи діяльність усіх підрозділів підприємства, у тому числі і у сфері розподілу ресурсів.

Взаємозв'язок системи управління якістю і конкурентоспроможності промислового підприємства ми представили таким чином, як на рис. 3:

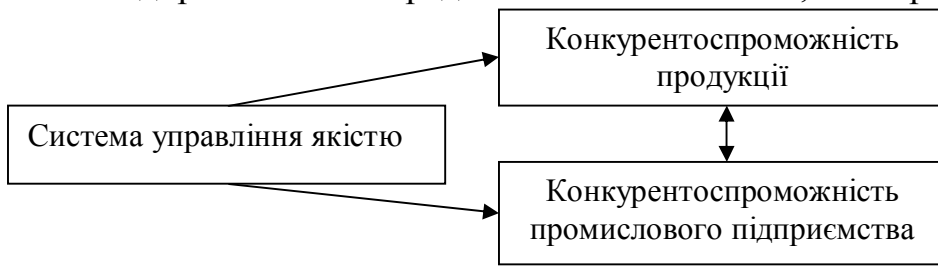

Рис. 3. Система управління якістю і конкурентоспроможності промислового підприємства

Висновок. Узагальнюючи результати дослідження проблем, існуючих в практиці вітчизняних промислових підприємств, і підходів до їх рішення, ми визначили основні внутрішні чинники, що перешкоджають успішному розвитку підприємств на внутрішніх і зовнішніх ринках, низький потенціал конкурентоспроможності, нераціональне витрачання ресурсів, відсутність досвіду в застосуванні сучасних методів управління.

Промисловим підприємствам, прагнучим досягти техніко – економічного рівня розвитку світових галузевих лідерів і зайняти міцну конкурентну позицію на міжнародному ринку, ми рекомендуємо орієнтуватися на рішення таких завдань :

- забезпечення інтересів споживачів і суспільства;
- виробництво високоякісної продукції з мінімальними можливими витратами;
- забезпечення екологічної якості продукції;
- впровадження системи екологічного менеджменту на підприємстві;
- раціональний розподіл ресурсів.

У реалізації поставлених завдань велику роль відіграє організація діяльності промислових підприємств в галузі якості. Від керівництва підприємств вимагається включення питань якості в розряд основних стратегічних цілей, підтримка діяльності по впровадженню і сертифікації систем управління якістю на основі міжнародних стандартів якості, забезпечення їх безперервного вдосконалення.

В умовах відкритого ринку продавців і покупців багато вітчизняних промислових підприємств мають можливість створювати власні системи управління якістю, що відповідають міжнародним стандартам ISO, шляхом модернізації старих комплексних систем управління якістю продукції. Сучасний системний підхід до управління якістю забезпечує основна стратегічна умова стабільного розвитку промислових підприємств – здатність гнучкого реагування на зміни в ринковому довіллі.

Перелік посилань

1. Инновационный менеджмент: Учебник для вузов / Абрамешин А.Е., Воронина Т.П., Молчанова О.П., Тихонова Е.А., Шленов Ю.В.:[якість, ціна і термін доставки] Под

редакцией д-ра экон. наук, проф. О.П. Молчановой. – М.: Вита-Пресс, 2001. – 272 с.: ил. ISBN 5–7755–0303–1

2. Экономика предприятия: Учебник [важливого значення набувають питання, пов'язані з якістю]/ Под ред. проф. Н.А. Сафронова. . М.: «Юрист», 1998. . 584 с. ISBN 5–7975–0109–0

3 . Исикава К. Японские методы управления качеством.[відносяться промислові підприємства Західної Європи, США, Японії] – М.: Экономика, 1988. – С. 216, ISBN 0 – 13 – 952433 – 9

4. Демиденко А.А., Демиденко И.А., Демиденко А.И. Оценка качества функционирования системы управления качеством продукции.[Розробка і реалізація стратегії управління якістю] Сборник трудов 3–й международной научно–технической конференции «Проблемы повышения качества промышленной продукции», г.Брянск,1998.

5. Quality management systems – Requirements (Системи управління якістю. Вимоги) [системний підхід до управління якістю і принцип безперервного вдосконалення систем управління] ISO 9001: 2000

Шевчук Н.А.

к.э.н., доцент НТУУ «КПИ»

Фещенко Д.Н.

студент ИЭЭ НТУУ «КПИ»

ВОПРОС КАЧЕСТВА В УПРАВЛЕНИИ ПРОМЫШЛЕННЫМИ ПРЕДПРИЯТИЯМИ

В статье обосновано системный подход к управлению и предложены пути достижения высокого качества продукции на промышленных предприятиях в условиях открытого рынка, которые используются странами Запада, США, Японии и других развитых странах.

Ключевые слова: предприятие, качество, продукция, стандарты, конкуренция, рынок, подход, система, управление.

Shevchyk N.A.

candidate of economic sciences, assistant professor NTUU «KPI»

Feshchenko D.M.

student IEE NTUU «KPI»

QUALITY ISSUES IN THE MANAGEMENT OF INDUSTRIAL ENTERPRISES

In the article is grounded the system approach to management and are suggested the ways of achievement of high quality products at the industrial enterprises in the open market, used in the West, USA, Japan and other developed countries.

Keywords: enterprise, quality, products, standards, competition, market, approach, system management.
